

tal, dels af egen drift, dels på min uppmaning ur svenska folkspråket gjort ganska omfattande och värdefulla uppteckningar, hvilka med den allrastörsta beredvillighet meddelats mig till begagnande, hafva mina språksamlingar ur de svenska munarterna med åren vuxit till ett sådant omfång, att jag ansett det vara min skyldighet att ej längre uppskjuta med att göra fosterlandets och följaktligen språkets vänner dermed närmare bekanta. Man har ofta talat om vårt språks fattigdom. Men det tungomål kan sannerligen ej sägas vara fattigt, hvilket haft råd att afsätta ett sådant ofantligt talrikt ordförråd, som i riksmålet ej användes. Grufvor af ädel metall finnas midt ibland oss, men de äro i allmänhet dels okända, dels föga bearbetade och tillgodogjorda. Utom den rikedom af ord och träffande talesätt, som i sig goda och utmärkta, likväl ej i riksspråket användas, innehålla våra munarter vigtiga bidrag till förklaring och upplysning af fornspråket, för att ej nämna det klara ljus, som de sprida öfver språkets öden och det tillfälle, hvilket sålunda lemnas för riksmålet att utur allmogemålets ordförråd rikta sig. Huru stort dock våra munarters värde än är för en rätt känedom om modersmålet, så ligger det i öppen dag att deras stora betydelse för bildningens och sederernas historia ingalunda bör förbises, äfvensom att folkspråket belyser sådana svunna tidsåldrar, dit historiens fackla ej kan tränga, lärande oss åtskilligt anmärkningsvärdt om vårt lands äldsta inbyggare och folkstammarnes inbördes förhållande. Allt detta gör det i flera afseenden önskvärdt, viktigt och lärorikt att hafva en ordbok öfver folkspråket. Men det är jemväl hög tid att genom en sådan för närvarande och kommande slägter söka bevara många af de gamla orden, innan den lifligt tilltagande samfärdseln, folkskolorna och den nya bildningen tillintetgöra många fornord. Den nu samlade språkskatten kunde visserligen betydligt förökas genom fortsatta skördar på det rika och blomstrande språkfältet, om man dröjde med dess utgifvande, men man har äfven i vårt land erfarit att stora och mödosamt förvärfvade språksamlingar blifvit förskingrade eller i något bokförråd ännu ligga okända och obegagnade. En annan omständighet, som har synts mig förtjena någon uppmärksamhet, är den att jag genom mitt ofvannämnda omfattande svenska medeltidsglossarium har en vigtig

tillgång att genom vårt fornspråk upplysa allmogemålets ordförråd. Och slutligen liksom det för den örtkunnige, som på ängar och hedar, i aflägsna djupa skogar och dalar, på berg eller vid stränderna af floder och sjöar påträffat märkeliga, sällsynta eller hittills obekanta växter, icke blott är en innerlig fögnad att betrakta dem, utan han jemväl känner sig lifligt uppmanad att beskrifva dem med angifvande af de ställen, der de frodas, på det andra örtvänner måtte kunna dela hans glädje, så har jag under vandrigen genom det stora och omvexlande svenska språkområdet sökt och funnit många herrliga, hittills föga eller alls icke förut kända vildblommor, hvarom jag gerna önskat meddela några underrättelser, på det att andra också måtte kunna taga känedom om deras fågring, fröjda sig öfver deras friska liflighet och underbara byggnad samt måhända lifvas af begär att anställa fortsatta undersökningar, innan de pågående nyodlingarne hunnit utplåna den gamla floran.

I betraktande af allt detta och betänkanande att såsom Geijer säger, dagen är endast vår, nattens och det slocknande ljusets timma oviss, helsa och krafter gåfvor, som af Herren allena bero, har jag därför gripit verket an, heldre utsättande mig för att lemna det ofullkomligt, än att det skulle lemna mig och ej blifva till något gagn för vetenskapen. Att ett sådant arbete måste hafva brister, ligger i sakens beskaffenhet, äfvensom det är tydligt att någon fullständighet aldrig kan väntas. Företaget har ganska stora svårigheter och det är ingom gifvet att lösa dem alla. Är grunden lagd god, så kunna andra arbeta vidare derpå.

1. Författare, som hafva skrivit om svenska munarterna.

Allraförst bör här nämnas *Svenskt Dialekt-Lexikon* af Joh. Ihre, Uppsala år 1766; 4:o, 200 sidor. Första uppräningen dertill var en af erkebiskop Erik Benzelius gjord samling, som sedermera förökades med bidrag af prester, studenter m. fl. samt utdrag ur några förut tryckta ordlistor. Med hvilken särdeles stor varsamhet man måste begagna sig af detta arbete, hvilket är fullt af misstag och grofva tryckfel, är nogsammt känt, och anledning är att antaga att den store språkforskaren sjelf ej insamlat många ord, utan består den